

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Б.Л. Дем'яненко
(Переяслав-Хмельницький)

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ "ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА 1654 року: ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ"

3 лютого 2004 року у Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті ім. Григорія Сковороди працювала Міжнародна науково-теоретична конференція "Переяславська рада 1654 року: історичне значення та політичні наслідки". В роботі конференції взяли участь 119 чол.: 91 особа - згідно з надісланими заявками на участь (у тому числі 14 чол. - викладачі Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди) й 28 осіб зареєструвалися у день роботи конференції. Серед зареєстрованих учасників та гостей на конференції були присутні: 2 академіки НАНУ і Російської академії наук, 2 члени-кореспонденти, 1 дійсний член АПН України, 24 доктори наук, професори, 32 кандидати наук, доценти, 10 викладачів ВНЗ, 7 представників дипломатичних установ, акредитованих в Україні (Азербайджан, Російська Федерація, США, Угорщина), 42 особи, які представляли органи законодавчої й виконавчої влади, музейні працівники, представники ЗМІ, делегати від Українського реєстрового козацтва і Війська запорізького низового та Ін.

Серед учасників міжнародної конференції були голова комітету Верховної Ради України у справах освіти та науки С.М.Ніколаєнко, керівник головного управління з питань внутрішньої політики Адміністрації Президента України, доктор історичних наук, професор О.О.Рафальський, перший заступник міністра освіти й науки України, доктор технічних наук, професор, дійсний член АПН України А.М.Гуржій, надзвичайний і повноважний посол Азербайджанської Республіки в Україні Алієв Талот Мусіб огли, перший секретар політичного відділу посольства США в Україні Імре Ліппінг, радник-посланник посольства Російської Федерації в Україні В.В.Лоскутов, перший секретар посольства Угорської Республіки в Україні Шандор Хегедюш, директор Інституту історії України НАН України, академік НАНУ В.А.Смолій, директор Інституту загальної історії РАН, академік РАН О.О.Чубар'ян, представники Інституту історії України НАНУ, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, Інституту загальної історії РАН (Російська Федерація), Інституту слов'янознавства РАН (Російська Федерація), Інституту російської історії РАН (Російська Федерація), Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України, Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАНУ, Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, Харківського державного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди, Донецького державного інституту штучного інтелекту, Черкаського державного університету ім. Богдана Хмельницького, Харківського національного університету ім. В.Каразіна, Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, Миколаївського державного університету, Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського, Тернопільського державного педагогічного університету ім. В.Гнатюка, Рівненського державного гуманітарного університету, Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАНУ, представники Українського реєстрового козацтва, Війська запорізького низового, інших наукових, навчальних закладів, громадських організацій, ЗМІ України.

Роботу міжнародної науково-теоретичної конференції відкрив ректор Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Григорія Сковороди, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент АПН України В.П.Коцур. Він привітав учасників та гостей конференції на переяславській землі, зацікавив увагу присутніх на 300-річній історії неперервної освіти на Переяславщині, познайомив учасників і гостей конференції з президією й побажав конструктивної та плідної роботи.

Перед початком роботи пленарного засідання до учасників і гостей конференції з привітальним словом звернувся керівник головного управління з питань внутрішньої політики Адміністрації Президента України, доктор історичних наук, професор О.О.Рафальський. Він зачитав привітання організаторам, учасникам та гостям міжнародної конференції від Президента України Леоніда Кучми. Привітання Президента Російської Федерації Володимира Путіна учасникам міжнародної конференції зачитав директор Інституту загальної історії РАН, академік РАН О.О.Чубар'ян.

На пленарному засіданні з привітальним словом до організаторів, учасників і гостей звернулися: *О.О.Чубар'ян* - академік РАН, директор Інституту загальної історії РАН; *А.М.Гуржій* - доктор технічних наук, професор, дійсний член АПН України, перший заступник міністра освіти й науки України; *С.М.Ліколаєнко* - голова комітету Верховної Ради України у справах освіти та науки; *Г. Р.Сакур* - міський голова м. Переяслава-Хмельницького; *Алієв Талот Мусіб огли* - надзвичайний і повноважний посол Азербайджанської Республіки в Україні.

Зі вступним словом до учасників і гостей міжнародної науково-теоретичної конференції звернувся *В. А. Смолій* - доктор історичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту історії України НАНУ. Він відзначив, що дана конференція певним чином увінчує серію конференцій, круглих столів й інших наукових форумів, що відбувалися впродовж другої половини 2003 — по січень 2004 р. у Києві та інших університетських містах України. В.А.Смолій звернув увагу присутніх на той факт, що вчені України рішуче відмовилися від політичних й ідеологічних постулатів постанови ЦК КПРС, присвяченої 300-літтю Переяславської ради. Поряд з цим вони не стали на шлях однозначного повернення на позиції української історіографії кінця XIX - початку XX ст. (державницька і народницька школи). Науковці роблять спроби переглянути хронологічні межі події, з приводу якої зібралася поважна та авторитетна аудиторія. Академік В.А. Смолій акцентував увагу присутніх у залі на тому, що для Переяславської ради характерне нашарування політичних й ідеологічних оцінок. Воно мало місце в XVIII, XIX і XX ст., початок XXI ст. теж не став винятком з цього правила. Наприкінці свого виступу вчений застеріг присутніх від бажання та спроб переносити наші сьогоденні симпатії й антипатії на події XVII ст., побажав спокійного, виваженого і неупередженого вивчення цієї важливої історичної події.

З доповідями на пленарному засіданні виступили:

В. М. Горобець - доктор історичних наук, завідувач Центру соціальної історії Інституту історії України НАНУ - "Україна та Росія після Переяслава: фактори інтеграції й дезінтеграції";

Б.М.Флоря - член-кореспондент РАН, Інститут слов'янознавства РАН (Російська Федерація) - "Характер отношений между Россией и украинским гетманством по Переяславским соглашениям 1654 г.";

Т. В. Чухліб - кандидат історичних наук, директор науково-дослідного інституту козацтва - "Проблема міжнародного визнання ранньомодерної Української держави у світлі Переяславсько-Московського договору 1654 р.";

В. Д. Назаров - доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту загальної історії РАН (Російська Федерація) - "Россия и Украина: почему российский выбор состоялся в 1653 г., а не в 1648 г.";

П. М. Сас - доктор історичних наук, Інститут історії України НАНУ - "Вплив традиціоналістських станово-корпоративних політичних ідей запорізької спільноти на концептуальні засади українсько-російської угоди 1654 р.";

М.Т.Стєпико - доктор філософських наук, професор, учений секретар Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України - "Переяславська угода 1654 року: історичні уроки (аналітичні оцінки)";

Л.І.Шевченко - доктор технічних наук, професор, ректор Донецького державного інституту штучного інтелекту, гетьман Українського реєстрового козацтва - "Українське козацтво: історія і сучасність".

З лютого 2004 р. працювали 3 секції: №1 "Переяславська рада 1654 р. в контексті українсько-російських взаємовідносин" - на ній головували Ю.А.Мицик - доктор історичних наук, професор, завідувач відділу пам'яток княжої й козацької доби Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України і Б.Л.Фонкич - доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту загальної історії РАН (Російська Федерація). На секції №2 "Історичне значення й політичні наслідки Переяславської ради" головували Я.О.Федору - кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України і С.Г.Яковенко — кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту російської історії РАН (Російська Федерація). Роботу секції №3 "Переяславська рада 1654 р.: історіографія проблеми" очолював О.А.Удод - доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту Історії України НАНУ.

За результатами роботи міжнародної науково-теоретичної конференції прийнято резолюцію, яку пронизує думка, що український та російський народи поєднує довгий спільний історичний шлях, на якому були не тільки експансія і гноблення, а й взаємодопомога та спільно пережиті драматичні події. Тому трагічні для української державності й народу наслідки Переяславської ради не слід розглядати як підставу для антиросійських настроїв в українському суспільстві. Росія - потужна світова держава і сусід України. Вона є важливим політичним та економічним партнером нашої держави, а російський народ - етнокультурно близький українському. Однак, як засвідчує історія, політична й економічна доцільність завжди були, є та будуть для Росії (й мають стати для України) сильнішими за будь-які "братні" почуття, як це продемонстрували історичні уроки Переяслава. Нині, маючи власну державу, Україна мусить повною мірою використати творчий потенціал свого народу, скористатися своїми геополітичними та геоekonomічними перевагами з позицій власних національних інтересів.